افق حوزه

• سال بیستم
• شماره ۶۹۱
• دوشنبه ۱۵ آذر ۱۴۰۰
• ۱۲ صفحه • ۲۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly

• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
• مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: محمدرضا برته
• سردبیر: رمضانعلی عزیزی
• با همکاری هیأت تحریریه
• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
• نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵
• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
• امور هنری: سید امیر سجادی
• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۴۴۵۳۳۷۲۵

در محضر نور

امام هادی علیه‌السلام

انَّ‌اللهَ جَعَلَ الدُّنْیَا دَارَ بَلْوَی وَالْآخِرَةَ دَارَ عُقْبَی وَ جَعَلَ بَلْوَی الدُّنْیَا لِثَوَابِ الْآخِرَةِ سَبَباً وَ ثَوَابَ الْآخِرَةِ مِنْ بَلْوَی الدُّنْیَا عِوَضاً.

همانا خدا دنیا را سرای گرفتاری و آخرت را سرای پاداش قرار داده و گرفتاری دنیا را سبب ثواب آخرت و ثواب آخرت را عوض گرفتاری دنیا قرار داده است.

تحف‌العقول، ص۴۸۳

سخن بزرگان

آیت‌الله مصباح یزدی رحمه‌الله‌علیه

در صدر اسلام، بزرگ‌ترین و مهم‌ترین ضربه‌ای که بر اسلام وارد شد، این بود که حکومت اسلامی از امامت به سلطنت تبدیل شد. حکومت علی بن ابی‌طالب و حکومت امام حسن علیهماالسلام، به سلطنت شام تبدیل شد. وقتی این‌گونه حکومت از مرکز دینی خودش خارج شد و در اختیار دنیاطلبان و دنیاداران گذاشته شد، حادثه کربلا اجتناب‌ناپذیر می‌شود.

پایگاه اطلاع‌رسانی آثار حضرت علامه مصباح یزدی رحمه‌الله‌علیه

در نشست پیش‌همایش بزرگداشت آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای رحمه‌الله‌علیه تأکید شد

الگوگیری از سیره و روش عالمان دین مغفول واقع شده است

نشست پیش‌همایش بزرگداشت مرحوم آیت‌الله حاج سیدجواد حسینی خامنه‌ای
با سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین مختاری مدیر مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه
دکتر موسی حقانی معاون پژوهشی مؤسسه مطالعات تاریخ ایران
و با حضور اساتید حوزه علمیه خراسان، پژوهشگران حوزه و دانشگاه
و برخی از بستگان نزدیک آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای
۶ آذر به‌همت ستاد بزرگداشت این عالم ربانی، در محل تالار موزه قرآن حرم مطهر رضوی برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه از مشهد مقدس، حجت‌الاسلام والمسلمین رضا مختاری رئیس مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه در این نشست، بیان کرد: برای پی بردن به مقام علمی و معنوی شخصیت‌ها، راه‌های متعددی وجود دارد که یکی از آن‌ها استفاده ایشان از محضر اساتید برتر است که در بررسی زندگی آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای، بهره‌مندی از محضر برترین اساتید در مشهد و نجف مشاهده می‌شود. این مؤانست و تحت تأثیر نفْس و نفَس این بزرگان قرار گرفتن بسیار مهم است و باید در بررسی چنین شخصیت‌هایی مورد توجه ویژه باشد.

وی مأنوسین و مربوطین را عامل دوم در این بررسی عنوان کرد و گفت: علامه طباطبایی و آیت‌الله سیدهادی میلانی رحمه‌الله‌علیهما و شمار دیگری از بزرگان شیعه، با آیت‌الله خامنه‌ای مأنوس بودند که خود این انس و ارتباط نیز، یکی دیگر از علایم جایگاه علمی ایشان است.

مدیر مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه، شاخصه دیگر برای بررسی جایگاه علمی شخصیت‌های حوزوی را تعابیری که از بزرگان به دست می‌آید دانست و تأکید کرد: درباره آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای از همه اساتید تراز اولشان در نجف مانند آیات سیدابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی، آقاضیاء عراقی و دیگران اجازات متعدد و مهمی وجود دارد که به نظر من مهم‌تر از خود این اجازات و تعابیر موجود در آن‌ها، این مسئله است که ایشان هیچ‌وقت اجازات خود را در هیچ جا منتشر نکردند و اخیراً با گذشت بیش از سی سال از رحلت ایشان، یکی از اجازات اجتهاد این عالم بزرگوار منتشر شده است. این پرهیز از تظاهر، از خصلت‌های بسیار مهم ایشان است که باید الگو قرار بگیرد.

نویسنده کتاب «سیمای فرزانگان» در ادامه، به بررسی نظرات برخی دیگر از بزرگان درباره آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای پرداخت و افزود: در کلمات برخی بزرگان مانند آیات عظام حاج شیخ عبدالکریم حائری، میلانی و شبیری زنجانی در مورد ایشان تعبیراتی می‌بینیم که عظمت شخصیت ایشان را نشان می‌دهد.

وی در پایان سخنان خود با اشاره به تلاش‌های علما در حفظ دین، افزود: متأسفانه یکی از غفلت‌های ما این است که از سیره، روش و منش بزرگان گذشته، کمتر بهره‌برداری می‌کنیم و کمتر الگو می‌گیریم؛ درحالی‌که این شخصیت‌ها ابعاد آموزنده بسیار ارزشمندی دارند که برای ما مفید و ضروری است.

• کنش‌های علمای شیعه را باید براساس استنباط آنها از شرایط هر زمان بررسی کرد

دکتر موسی حقانی نیز در این نشست، با اشاره به جایگاه سیاسی اجتماعی علما در پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، گفت: تشکیل بسیج به فرمان امام خمینی رحمه‌الله در واقع امتداد همین نقش روحانیت بود که البته به‌شکلی که توسط ایشان اتفاق افتاد، پیش‌از آن ممکن نبود؛ اما همین بسیج در واقع با تلاش‌هایی امکان تحقق یافته است که سلسله‌ای از علما در پیش از انقلاب اسلامی انجام داده‌اند. ۵۰ سال نماز جماعت آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای در مشهد، در دین‌داری مردم قطعاً تأثیرگذار بوده و کسانی را تربیت کرده است که با توجه به عرق دینی آن‌ها، می‌توان تمام این افراد را قبل از اینکه سازمان بسیج تأسیس شود، بسیجی دانست.

معاون پژوهشی مؤسسه مطالعات تاریخ ایران، با اشاره به ابعاد سیاسی اجتماعی شخصیت آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای، گفت: زندگی ایشان جنبه‌های مهم اجتماعی و سیاسی دارد. متأسفانه ما دیر به مسئله آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای پرداختیم.

دکتر حقانی افزود: آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای هوشمندانه حوادث تبریز، نجف و مشهد را دیدند؛ اما شرایط، ایشان را به سمتی هدایت کرد که از نظر کنشگری سیاسی منزوی بودند؛ نه اینکه اساساً سیاسی نباشند؛ چون اتخاذ چنین تصمیمی و کناره گرفتن از برخی اقدامات، خود تصمیمی سیاسی است.

وی در ادامه آیت‌الله حاج سیدجواد حسینی خامنه‌ای را از نظر اجتماعی شخصیتی تأثیرگذار برشمرد و افزود: ایشان موضع سیاسی داشتند و خلائی را احساس می‌کردند؛ اما درعین‌حال با احتیاط عمل می‌کردند؛ همان‌طور که مرحوم آیت‌الله‌العظمی بروجردی و حائری هم همین مشی را دنبال می‌کردند و البته کسی که مشروطه تبریز را دیده باشد، باید هم محتاط باشد. عامل دیگر این تصمیم نیز، رضاخان بود که برای ریشه‌کن کردن اصل مذهب شیعه کار می‌کرد تا جایی که برخی از حوزه‌های علمیه را تعطیل کرد و تعمداً حوزه‌های مهمی را در شهرهای کشور از بین برد.

حقانی افزود: به نظر من شخصیت‌هایی نظیر آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای، با منظر محدودی که برخی داشتند، به اسلام نگاه نمی‌کردند. اسلام در ذات خود سیاسی است و هر کسی اسلام را غیرسیاسی ببیند، اشتباه است؛ اما گاهی شرایط برای مبارزات سیاسی مشخص نیست. البته ایشان با همین معیار هم اقداماتی داشتند؛ مثلاً گاهی پای برخی بیانیه‌های اعتراضی به حکومت پهلوی را امضا می‌کردند و همچنین نماز جماعت خود را در اعتراض به تبعید امام خمینی رحمه‌الله تعطیل کردند که خود این، یک نوع مبارزه است. ایشان حتی با کلاه، کت و هرچه حکومتی و به‌تعبیری غربی بود، مخالف بود و به پوشیدن لباس روحانیت ملتزم ماند و همین حفظ لباس روحانیت در آن زمان، یک نوع مبارزه به‌شمار می‌رفت و به‌نوعی بیان می‌کرد که به حکومت نزدیک نشوید.

معاون پژوهشی مؤسسه مطالعات تاریخ ایران در پایان با بیان اینکه بررسی رویکرد سیاسی اجتماعی ایشان به مجال گسترده‌تری نیاز دارد، گفت: آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای مانند بسیاری از شخصیت‌های دینی دیگر، برای اقدامات سیاسی این‌چنینی، دنبال یک علمدار بودند. رهبر انقلاب از مرحوم پدرشان آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای نقل می‌کنند که ایشان می‌گفت: اگر آیت‌الله خمینی رحمه‌الله خروج کند، من اولین کسی هستم که پشت ایشان حرکت خواهم کرد.

• تبارشناسی دقیق آیت‌الله خامنه‌ای به شناسایی تاریخ تشیع منطقه کمک می‌کند

استاد غلامرضا جلالی عضو هیئت علمی پژوهشکده اسلام تمدنی دفتر تبلیغات اسلامی هم در این نشست، گفت: آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای زمانی در نجف حضور داشتند که آن حوزه، یکی از بهترین دوره‌های علمی خود را پشت سر می‌گذاشت.

وی با اشاره به راه‌های بررسی شخصیت بزرگانی چون آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای، گفت: اگر بخواهیم شخصیت آیت‌الله سیدجواد حسینی خامنه‌ای را به‌درستی بررسی کنیم، باید ببینیم که ایشان در چه شرایط زمانی بوده‌اند، مقتضای زمان ایشان چه بوده است؟

عضو هیئت علمی پژوهشکده اسلام تمدنی دفتر تبلیغات اسلامی، با اشاره به اهمیت پیشینه خاندانی آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای، گفت: ایشان ریشه شناخته‌شده و تبار نام‌آوری دارند و کارشناسی دقیق تبار ایشان، اهمیت بالایی دارد و به شناسایی تاریخ تشیع منطقه نیز کمک می‌کند و باید بدانیم که اگر این خاندان نبود، خیلی از ارزش‌ها قطعاً به ما منتقل نمی‌شد.

جلالی با اشاره به مهاجرت آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای به مشهد مقدس، افزود: ایشان حدود ۸ سال در مشهد بودند و از محضر شخصیت‌های علمی فراوانی که در این شهر زندگی می‌کردند، بهره بردند.

مدیر گروه انساب بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، یک نقطه عطف از حیات سیاسی اجتماعی آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای را هجرت ۶ ساله ایشان به نجف اشرف عنوان کرد و گفت: ایشان در نجف نیز، در زمانی حضور داشتند که بهترین اساتید، یعنی آیات عظام؛ سید ابوالحسن اصفهانی، غروی اصفهانی، میرزای نائینی و... در آن بودند و نجف یکی از بهترین دوره‌های علمی خود را پشت سر می‌گذاشت.

وی در ادامه با اشاره به مقطع دیگر حیات آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای، گفت: دوره چهارم زندگی ایشان با اتفاقاتی مثل نهضت‌های گوهرشاد و نهضت ملی توأم شده است و تأثیر مصاحبت و شرکت ایشان در تمام تحولات اجتماعی آن دوران، در گفتارها و آثار و اسنادی که از ایشان باقی مانده، مشهود است.

جلالی مقطع دیگر حیات ایشان را دوران انقلاب اسلامی برشمرد و افزود: این دوره از حیات ایشان، آزمون تمام‌عیار از شخصیتی است که در فراز و فرود زمانه ساخته شده است؛ زیرا در جریان انقلاب اسلامی حجم قابل توجهی فشار بر بیت ایشان وجود داشته است؛ به‌ویژه از نظر فشارها و مزاحمت‌هایی که ساواک برای خاندان ایشان ایجاد می‌کرد. این دوران زندگی ایشان منتهی می‌شود، به حضور فرزند ایشان، یعنی آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای در بالاترین مناصب کشوری که باز هم در این دوران، شخصیت آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای تغییری نمی‌کند و ایشان کوچک‌ترین توقعی از فرزند خودشان ندارند و در همان خانه ساده‌ای که سالیان سال زندگی می‌کردند، به زندگی ادامه می‌دهند.

• فقر اسناد در معرفی شخصیت‌های بزرگ علمی و دینی اندوهبار است

حجت‌الاسلام والمسلمین مؤذنی، دبیر اجرایی بزرگداشت آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای نیز، در این نشست گفت: وقتی می‌خواهیم درباره افرادی چون آیت‌الله حاج سیدجواد حسینی خامنه‌ای صحبت کنیم، با فقر اسناد مواجه هستیم؛ درحالی‌که ایشان شخصیت بزرگی هستند و نبود منابع درباره ایشان اندوهبار است.

وی در ادامه با تبیین فرآیند برگزاری بزرگداشت آیت‌الله سیدجواد خامنه‌ای، گفت: این ستاد از سال گذشته به‌همت مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی در مشهد مقدس و با همکاری کتابخانه و بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، علمای حوزه علمیه خراسان، نمایندگی ولی‌فقیه در خراسان و تبریز، تشکیل و از همان ابتدا فعالیت‌های پژوهشی آن آغاز شد که تاکنون حاصل کار این ستاد، انجام بیش از ۱۰۰ مصاحبه و گردآوری بیش از ۳۰۰ قطعه سند در ارتباط با ایشان است.

حجت‌الاسلام والمسلمین موذنی افزود: فعالیت‌های پژوهشی ستاد در شهرهای تبریز، مشهد، تهران و قم در حال انجام است و همچنان پذیرای مقالات پژوهشگران هستیم.

عطـــریـــار

امید آخر دل‌های داغدیده بیا

حاج غلامرضا سازگار

مه مبارک در ابر آرمیده بیا!
امید آخر دل‌های داغدیده بیا!
قسم به مهر رخت کشته تیرگی ما را
بیا تو ای شب اندوه را سپیده بیا!
به طول غیبت و اشک مدام و سوز دلت
که جان شیعه ز هجران به لب رسیده بیا!
ز پشت در بشنو ناله‌های فاطمه را
به سوز سینه آن مادر شهیده بیا!
عزیز فاطمه علیهاالسلام جدّت حسین در یم خون
تو را صدا زند از حنجر بریده بیا!
به مادری که لبش از عطش زده تبخال
به شیرخواره انگشت خود مکیده بیا!
به آن لبی که بر آن چوب میزدند به طشت
به خواهری که گریبان خود دریده بیا!
کند تلاوت قرآن سر حسین به نی
ببین چه‌گونه ز لب‌هایش خون چکیده بیا!
به آن سری که به دیدار دخترش آمد
به کودکی که به ویرانه آرمیده بیا!
به لاله‌های به خاک اوفتاده از دم تیغ
به غنچه‌ای که شد از ضرب تیر چیده بیا!

آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت آیت‌الله مصباح یزدی رحمه‌الله‌علیه

اندیشه‌های آیت‌الله مصباح رحمه‌الله‌علیه آبروی علمی کشور است

جمعی از اعضای ستاد بزرگداشت مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی، با حضور در بیت حضرت آیت‌الله جوادی آملی، با معظم‌له دیدار و گزارشی از اقدامات انجام‌شده در راستای برگزاری مراسم بزرگداشت آیت‌الله مصباح یزدی رحمه‌الله‌علیه، خدمت ایشان ارائه نمودند.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی بنیاد بین‌المللی علوم وحیانی اسراء، حضرت آیت‌الله جوادی آملی در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی رحمه‌الله‌علیه با اشاره به جایگاه رفیع علمی این عالم متفکر و اندیشمند، بیان داشتند: از شبی که آیت‌الله مصباح یزدی رحلت نمود تا همین امروز هیچ شبی نبوده است که بنده ایشان را فراموش کرده باشم.

این مرجع تقلید تأکید کردند: هنوز آن‌چنان که باید مقام علمی شایسته ایشان دیده نشده است. الآن به‌برکت انقلاب اسلامی و خون‌های پاک شهدا، این علم و فن شریف فلسفه، از مظلومیت به‌در آمده است. شایسته است که اعضای ستاد بزرگداشت آیت‌الله مصباح یزدی، با مطالعه دقیق اشکالات و شبهات فلاسفه برجسته غربی؛ هم‌چون کانت و دکارت، پاسخ‌های حضرت آیت‌الله مصباح یزدی، به این مشکلات اساسی و مسائل عمده را به‌صورت وزین و متقن تبیین نموده و به جامعه علمی داخلی و بین‌المللی ارائه نمایند تا در یک سطح برتری، اندیشه آیت‌الله مصباح یزدی معرفی شود.

ایشان خطاب به اعضای ستاد بزرگداشت مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی، خاطرنشان کردند: در معرفی دیدگاه‌ها و اندیشه‌های آیت‌الله مصباح یزدی همت بلند داشته باشید؛ چراکه دیدگاه‌ها و اندیشه‌های ایشان آبروی علمی برای جمهوری اسلامی است.

فراخوان «مجریِ پژوهش» از طلاب برادر و خواهر مقیم قم یا کهگیلویه و بویراحمد

دبیر میز تعاون، مشارکت و سرمایه‌های اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی بیان کرد: از طلاب برادر و خواهر دارای مدرک دکتری و ارشد مقیم قم یا کهگیلویه و بویراحمد به‌عنوان همکار پژوهشی و مجری پژوهش دعوت می‌شود.

به گزارش خبرگزاری حوزه از استان کهگیلویه و بویراحمد، نشست پژوهشی با حضور حجج‌اسلام افتخاری مدیر حوزه علمیه خواهران کهگیلویه و بویراحمد، امینی‌اطهر دبیر کمیسیون تحقیقات علمی مجمع نمایندگان طلاب و مسئول دفتر قرارگاه حوزه انقلابی، کمائی دبیر میز تعاون، مشارکت و سرمایه‌های اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و جعفری‌نسب معاون پژوهشی مجمع نمایندگان طلاب، پیرامون موضوع «پژوهش» در دفتر قرارگاه حوزه انقلابی برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدابراهیم افتخاری در این نشست، با اشاره به اجرای طرح‌های فرهنگی در شهر یاسوج با محوریت اساتید حوزه خواهران، اعلام آمادگی کرد: از ظرفیت اساتید جهت تدریس برخط برای حوزه علمیه خواهران استان کهگیلویه و بویراحمد استفاده شود.

حجت‌الاسلام علی امینی‌اطهر، دبیر کمیسیون تحقیقات علمی مجمع نمایندگان طلاب کشور نیز، گزارشی از هیئت اندیشه‌ورز پژوهشی قرارگاه حوزه انقلابی و معاونت پژوهشی مجمع و کمیسیون تحقیقات علمی ارائه کرد.

وی اظهار کرد: طرحی با همکاری معاونت پژوهش حوزه به‌عنوان «طرح تجمیع مراکز پژوهشی» در دست اجرا می‌باشد که جهت عدم موازی‌کاری و پر کردن خلأهای موجود و سهولت کار محققان را در پی خواهد داشت.

حجت‌الاسلام رضا کمائی، مدیر اداره منابع انسانی و پشتیبانی مرکز ملی مطالعات و سنجش دینداری هم در این نشست، به بیان شرح وظایف و ظرفیت‌های این مرکز پرداخت و بیان کرد: از طلاب برادر و خواهر دارای مدرک دکتری و ارشد مقیم قم یا ساکن در کهگیلویه و بویراحمد به‌عنوان همکار پژوهشی و مجری پژوهش دعوت به‌عمل می‌آید.

دبیر میز تعاون، مشارکت و سرمایه‌های اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی یادآور شد: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی می‌تواند از طلاب خواهر و برادر متخصص در حوزه اقتصاد تعاونی، مشارکت‌های مردمی و سرمایه‌های اجتماعی در قالب نشست‌ها و ارائه دیدگاه‌ها و طرح‌ها در حوزه تخصصی مذکور استفاده کند.

در پایان این نشست، حجت‌الاسلام سیدحسین جعفری‌نسب، معاون پژوهشی مجمع نمایندگان طلاب هم، بر تقویت بعد پژوهشی طلاب تأکید کرد.